

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
XX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
«Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»
29 грудня 2016 року

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2016

ИСТОЧНИКИ И ЛИТЕРАТУРА

1. Волков Г. Н. Этнокультурная направленность ценностных ориентаций / Г. Н. Волков. Геяртл. – 2006. – № 1,2. – С.12-18.
2. Амонашили Ш. А. Размышление о гуманной педагогике / Ш. А. Амонашвили. – Москва, 1996. – 38 с.
3. Масуру Ибука. После трёх уже поздно / Ибука Масуру. – Москва, 2013. – 223 с.

УДК 378.13.373.24(4)

*Наталія Мельник
(Київ, Україна)*

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІВНОЇ ОСВІТИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ АСПЕКТ

У статті представлено коротку характеристику програм професійної підготовки фахівців дошкільної освіти країнах Європи. Проаналізовано особливості предметних модулів та визначено перспективність запровадження досвіду західноєвропейських країн у відборі змісту педагогічної освіти як засобу якісної підготовки кадрів дошкільної галузі.

Ключові слова: педагогічна освіта, професійна підготовка, змісто освіти, програми.

The article is devoted to a brief description of the programs of professional training of pre-school education in Europe. The features of subject modules and perceptivity of of Western European countries experience implementation in the selection of the content of teacher education as a means of quality training of pre-school sector.

Key words: teacher education, professional training, educational content and programs.

В умовах швидких темпів розвитку українського суспільства, модернізації всіх ланок освітньої галузі, її інформатизація й інтеграція в європейський та міжнародний освітні простори зростають вимоги до педагогічних кадрів, незворотно відбувається переорієнтації основних цілей, цінностей та напрямів здійснення професійної підготовки педагогічних кадрів, постає перманентна необхідність реформування змісту вищої педагогічної освіти в Україні відповідно до новітніх європейських тенденцій.

Одним із перспективних засобів підвищення якості професійної підготовки є зміст педагогічної освіти, на особливу увагу в умовах інтенсивного оновлення заслугове зміст професійної освіти фахівців дошкільної освіти, як професіоналів, які працюють з категорією підростаючого покоління в найважливіший період особистісного становлення – дитинства. У контексті євроінтеграції все більшої актуальності набувають компаративні дослідження присвячені фахівцям дошкільного профілю, серед яких і праці Т. Кристопчук, Н. Погребняк, О. Сулима, З. Хало та інші. Так, у своєму дослідженні Н. Погребняк резюмує, що сучасні зарубіжні університети – це великі науково-освітні та виробничі комплекси, які об'єднують навчально-дослідні інститути, коледжі, факультети, кафедри (відділи, департаменти), проблемні лабораторії, школи-лабораторії, конструкторські та технологічні бюро, промислові підприємства, заклади сфери послуг. У складі університетів діють наукові школи, колективи вчених-дослідників та педагогів – інтелектуальна еліта суспільства, у кожному з них навчається від десяти до ста, а іноді й більше, тисяч студентів, аспірантів, докторантів, різні освітні програми університетських центрів опановують тисячі іноземних студентів [2, с. 141]. Проте, зазначене дослідження дає уявлення лише про загальну структуру університетів, які здійснюють професійну підготовку педагогів, не розкритим питанням залишається зміст професійної підготовки, зокрема, за європейським визначенням педагогів дошкільної освіти [5, с. 73], що становить мету даної статті.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до особливостей організації професійної підготовки дошкільних педагогів в країнах Західної Європи зазначимо, що у змісті професійної університетська підготовки в європейських країнах визначається тенденцією до реорганізації освітніх та розробці нових навчальних програм, урізноманітненню типів підготовки молоді за рахунок введення професійних кваліфікацій [1]. На особливу увагу у контексті зазначеного заслуговують *освітні програми* (programme of education or training) в європейських джерелах – перелік заходів, змісту і/або методів, що необхідні для досягнення освітніх завдань або цілей професійної підготовки (формування знань, умінь і/або компетенцій), організованих в логічній послідовності впродовж визначеного періоду. Термін «освітня програма» (програма освіти, програма професійної підготовки,) співвідноситься з процесом здійснення навчальної діяльності, в той час як навчальний план (curriculum) відноситься до проектування, організації і планування заходів спрямованих на реалізацію освітніх завдань [5, с. 142].

Так, за результатами дослідження О. В. Сулими встановлено, що на сучасному етапі у Німеччині розроблено велика кількість навчальних планів зі спеціальності «Навчання і виховання дітей дошкільного віку. Бакалавр педагогіки» (Bachelor of Arts) [4, с. 80]. Терміни навчання коливаються, як зазначалось у параграфі 2-3 можуть варіюватись від шести до восьми семестрів, проте навчальне навантаження залишається не змінним – 180 кредитів [4, с. 80].

Наочним путівником у розробці плану та змісту професійної підготовки дошкільних педагогів у Німеччині є «Модульний путівник» на основі якого розробляється університетський «Модульний путівник з навчання у (базовій) початковій школі» (Modulhandbuch Lehramt an Grundschulen) [6]. «Модульний путівник» або як його позначила О. В. Сулима, містить повний перелік дисциплін та тематичних напрямів професійної підготовки дошкільних педагогів і є документом, який визначає обов'язків компонент змісту, перелік основних компетенцій, параметри засвоєння матеріалу [4, с. 80].

«Модульний путівник з навчання у (базовій) початковій школі» (Modulhandbuch Lehramt an Grundschulen) за напрямом дошкільна освіта є також «тематичним планом» з визначенням напрямів і модулів програми підготовки [6]. Параметри тематичного плану зведено у таблицю, у якій зазначена послідовність вивчення кожної теми, кількість тижневих годин та кількість кредитів [4, с. 81]. У модульному путівнику Педагогічного інституту м. Гайдельберг, як і в більшості інших модульних книгах німецьких вузів, передбачено навантаження на закордонне стажування та практику, які оцінюються вищими балами [6]. Походжуючись із думкою О. В. Сулими, відмітимо, що такий розподіл часу є не лише відповідним Рамковим угодам і достатнім для формування компетентностей і компетенцій, заявлених у модульному путівнику, але й раціональним. Важливим є також чітко визначенні навчальні цілі, які полягають у формуванні професійної компетентності дошкільних педагогів за такими напрямками як фахова, методична, соціальна, особистісна, етична, міжкультурна, гендерна та медіакомпетентність [6].

Програми педагогічних інститутів (Педагогічний інститут м. Швєбіш Гмюнд, Педагогічний інститут м. Вайнгартен, Педагогічний інститут м. Людсвірсбург, Педагогічний інститут м. Бад Дюррхайм, Педагогічний інститут м. Хайдельберг), які здійснюють професійну підготовку дошкільних педагогів у Німеччині, О. В. Сулима розділила за такими чотирма тематичними напрямками: педагогічні та психологічні основи виховання та навчання; спостереження, аналіз, документація і сприяння мовленнєвого, математичного, природничого, релігійного, мистецького, музичного розвитку дитини; співпраця з батьками та закладами освіти; менеджмент управління. До куррікулуму професійної підготовки дошкільних педагогів у німецьких інститутах включено також програми з «Вивчення іноземної мови у дошкільному», «Розвиток природничих і технічних інтересів та здібностей», «Риторика: проведення батьківських зборів та співбесід», «Вирішення та

запобігання конфліктів», «Діагностування, інтервенція, консультування», «Інтеркультурна та інтеррелігійна освіта», «Естетично-музична освіта» та ін. [4, с. 95].

Перелік інститутських бакалаврських програм у Німеччині можна також розширити програмами Педагогічного інституту м. Хайдельберг: «Діагностика та наукові методи», «Співбесіда, навчання і консультації з батьками», «Розвиток і забезпечення якості в установах», «Правові та економічні контексти», «Здоров'я і харчування», «Діагностика соціальної поведінки», «Багатомовність, міграція та міжкультурні», «Запобігання: регулювання та трансформація соціалізації в групі», «Розвиток мовних і когнітивних навичок», «Ранній розвиток», «Методика навчання математики, мовленню, мистецтво», «Філософія», «Релігія», «Соціологія», «Організація розвитку дітей раннього та дошкільного віку в дитячих садках», «організація діяльності в дошкільній установі» і.д. [6].

У Франції головною ланкою професійно-педагогічної підготовки є цикл психолого-педагогічних дисциплін, який передбачає вивчення філософії освіти, загальної педагогіки, історії педагогіки і соціологічні аспекти освіти, психології. Міністерством освіти Франції здійснюється регулювання змісту професійної підготовки дошкільних педагогів у вищих навчальних закладах є:

- «Вступ до професії вчителя» один із перших ключових курсів, які пропонуються Вищим школами (Великими школами), спрямований на ознайомлення студентів зі специфікою професії, вивчення ними особливостей системи педагогічної освіти тощо.

- інтегрований курс «Материнська школа» в поєднанні з практикою є характерною особливістю професійно-педагогічної підготовки французьких вихователів та вчителів початкових шкіл – наметі має забезпечити майбутніх педагогів знаннями вікових особливостей дітей, знання специфіки роботи «материнських шкіл, вміннями діагностики дитячого розвитку»;

- «Навчання дітей емігрантів» – актуальний в останнє десятиріччя, передбачає 27 годин, спрямований на ознайомлення майбутніх педагогів до діяльності в умовах різнонаціонального контингенту дітей;

- Курс «Філософія освіти» – передбачає вивчення загальних проблем педагогіки, історії педагогіки, тенденцій розвитку сучасної освіти, права дитини;

- «Історія педагогіки і соціологічні аспекти освіти» передбачають 25 годин, метою є ознайомлення з найновішими педагогічними ідеями, перспективним передовим досвідом, історія зарубіжної освіти програмою не передбачається;

- Курс з «Психології» представлено в програмах нормальних шкіл загальною та віковою психологією (70 годи);

- Один з нових курсів – «Конкретні соціально-економічні і культурні проблеми регіону», метою якого є розширення педагогічного світогляду, адаптацію молодого педагога до нових умов життя і праці тощо [3, с. 99-101].

В Університеті м. Нотінгем у Великій Британії, який надає можливість здобуття бакалавра та магістра освіти, зміст професійних модулів складається «Історія освіти», «Цілі освіти», «Навчання та розвиток», «Навчання грамоти та розвиток мови», «Навчання математики», «Навчання та ІКТ», «Професійний розвиток», «Навчання та розвиток здібностей», «Куррикулум та політика знань», «Інклюзивна освіта», «Основи наукових досліджень: здійснення дослідження», «Оцінювання в освіті» тощо [7].

В Університеті святої Марії Твікхннгем в м. Лондоні пропонується однорічна програма, основна увага в якій приділена охоплюватиме такі модулі: «Професійні дослідження (зв'язок теорії з практикою)», «Унікальність дитини» «Дослідження в дошкільному дитинстві», «Творчість в дошкільні роки», «Ранній розвиток», «Позакласне навчання» [7].

Вимоги до вступників: всі кандидати повинні працювати принаймі на півставки в освітньому закладі за профілем спеціальності, бути залученим до роботи з дітьми та молоддю, мати сертифікат зі знання англійської мови не менше рівня С, або Сертифікат про

середню освіту, мають якість документи, що засвідчують попередню педагогічну освіти чи практику [7].

Трьохрічне або ущільнене двоохрічне навчання за спеціальністю «Бакалавр дошкільної освіти та розвитку» в Університеті Кумбрія м. Калісл пропонує такі змістові курси професійної підготовки: «Вступ у дошкільну освіту та розвиток», «Рефлексивна практика та навчальні навички», «Куррикулум дошкільної освіти», «Дитяча гра та мислення», «Збереження здоров'я дитини в дошкільні роки», «Дитина і виховання в сім'ї», «Подальше вивчення розвитку дитини», «Створення навчального середовища», «Задоволення потреб дитини», «Основи анатомії та антропології дитини», «Основи наукових досліджень», «Професійні агенції та багатовекторність професійного розвитку» [7]. Умовами вступу до університету є Сертифікату про середню освіту на рівні C4, або попередній досвід роботи в освітніх закладах. Ступінь дозволяє працювати з маленькими дітьми в дитячих садках, ігрових групах і догляд за дітьми в умовах закладів сімейного типу та сім'ї.

В Університеті Едінбургу пропонуються трьохрічні курси для освітнього рівня «бакалавр» + 1 рік для «магістра» на основі програм: «Дитина і дошкільне дитинство», «Професійний розвиток», «Розвивальне середовище», «Розвивальне навчання», «Збереження здоров'я дітей», «Соціологія», «Дитина та її права», «Проектна діяльність» тощо. Умовами вступу є загальноуніверситетські – найменше, що вимагається Сертифікат про середню освіту, документ про проходження практики в умовах «Відкритого університету», міжнародний сертифікат про освіту. Університетом також пропонуються вивчення дистанційних курсів [7].

Висновки. Відтак, за представленим аналізом можна підсумувати, що зміст професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи складають програми загально педагогічного циклу історія освіти, педагогіка, психологія, основи організації освітнього процесу, освітня політика, соціальна педагогіка, інтеркультурна педагогіка та інші; безпосередньо професійного блоку – дошкільна освіта, методики навчання дошкільнят; організація та управління дошкільними навчальними закладами, менеджмент; загальні – філософія, історія, державотворення та право, вивчення іноземних мов і т.д.

Якісна професійна підготовка дошкільних педагогів у країнах Західної Європи стає можливою також завдяки створенню рефлексивного середовища, істотними рисами якого є проблемна ситуація, настанова на співпрацю, відносини, що передбачають використання досвіду однієї людини іншою. У цьому контексті йдеться, насамперед, про форми організації освітнього процесу у вищих навчальних закладах, що і становить перспективу подальших наукових досліджень.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Мельник Н. І. Підготовка науково-педагогічних кадрів дошкільної освіти у Німеччині / Н. І. Мельник // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. у-ту. Імені Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. – Вип. 8. – Ч. 2. – С. 307–316.
2. Погребняк Н. М. Сучасний етап піднесення вищої педагогічної освіти університетського рівня у Західній Європі, США та Японії / Н. М. Погребняк // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского Серия «Проблемы педагогической средней и высшей школы». – 2013. – Т.26 (65). – № 1. – С. 141-152.
3. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності: Монографія. – К.: Вища школа, 1997. – 179 с.
4. Сулима О. В. Професійна підготовка вихователів дошкільних закладів у системі вищої освіти Федеративної Республіки Німеччини (Рукопис) : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Сулима Оксана Вікторівна ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – Київ, 2015. – 316 с. Modulhandbuch Lehramt an Grundschulen: GPO I 2011. – Pädagogische Hochschule Heidelberg. – Stand: 10.09.2012. – 215 p.

5. Cedefop. Terminology of European Education and Training Policy. A selection of 100 key terms. – Cedefop . – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008 – 246 p. – P. 73.

6. Thirty two institutions offering Pedagogy courses in the UK <http://www.hotcoursesabroad.com/study/training-degrees/uk/pedagogy-courses/loc/210/cgory/o13-3/sin/ct/programs.html> [electronic recourse]: retrieved from. – Date of retrieving 27.12.2016. – Title from the screen.

УДК 37.016.02:004(574)

*Акан Мубараков, Алиби Байгожанов,
Даметкен Байгожанова, Серікбай Тұрдықожа
(Астана, Қазақстан)*

ИНФОРМАТИКА МЕН БАСҚА ОҚУ ПӘНДЕРІНІҢ ИНТЕГРАЦИЯЛАНУ МӘСЕЛЕСІ

Білім берудің жаңа технологиясы, информатика идеяларының іргетасын қалыптастыратын, оның басқа да пәндермен байланысын тереңдей түсетін, компьютерді оқыту процесінің ұйымдасқан құралы ретінде пайдаланылуын өрістететін мектептегі білім беруді компьютерлеу арқылы білім алушының ақпараттық мәдениетін қалыптастыруды көздейді. Информатиканың мектептегі математикамен және басқа да пәндермен интеграциялануының басты бағыты: пән мазмұнын интеграциялау, формалар мен әдістерді интеграциялау, компьютерді оқыту құралы ретінде пайдалану.

***Кілттік сөздер:** интеграция, жаңа технология, пәнаралық байланыс, заманауи даму, ақпараттанған қоғам.*

Интеграция – дифференциалданған жеке бөліктердің бүтінге байланысу күйін білдіретін, сондай-ақ осындай күйге алып келетін жүйелер теориясының ұғымы. Интеграция – заманауи ғылымның және жалпы заманауи жетістіктердің басты талабы.

Мәдениет зертеушісі Ю.М. Лотман айтқандай, «ғылыми сананың заманауи кезеңі, өмірдің жеке, оқшауланған құбылыстарын емес, жалпылама бірліктерді қарастыруға ұмтылуымен сипатталады» [1].

Расында да, қазіргі таңда білім алушыларға өмірдің бүтін көрінісін оқу пәндерінің интеграциясыз ұсыну мүмкін емес. Мұндай интеграцияның себебі мен негізі әр түрлі болуы мүмкін, және мектепте интегралданған курстар барынша берік ұстанымдарды алға ұстауда.

Білім беру мазмұнында интеграциялардың пайда болуының бірден-бір себебі – ғылыми білім салалары арасындағы, ғылымдар арасындағы, соның қатарында іргелі ғылымдар арасындағы шекараның жойылуы. Философтардың пікірінше [2], ғылымдардың интеграциясы ХІХ ғасырдың соңы мен ХХ ғасырдың бірінші жартысында байқала бастаған, ал ХХ ғасырдың екінші жартысында аталмыш тенденция ең тұрақтылардың біріне айналды. Ғылымдардың интеграциясы пайда болады және ғылымдар мен зерттеулердің әлеуметтену, гуманизациялану, теоретизациялану, математикалану және құрылымдану процестерінің ықпалынан өз күшіне ие болады. Білім мазмұнында ғылымдар интеграциясының пайда болуына, мектептердегі білім жоспарында интегралданған: жаратылыстану, әлемдік көркем мәдениет, экология, экономика, заманауи даму негіздері, *адам – даму - қоғам* оқу пәндерінің бар болуы көп ықпал етті.

Оқыту процесіне қатысты, көптеген ғалымдар ғылыми білім интеграциясының келесі бағыттарын қарастырды: идеялар мен көріністерді білімнің бір саласынан, екінші бір саласына өткізу, кешенді пәнаралық мәселелер мен зерттеу бағыттарын қалыптастыру, бір